

NYHEDSBREV

Johannes Jørgensen Selskabet

December 2003

1. årg. Nr. 4

Med dette nummer af Nyhedsbrevet går Johannes Jørgensen Selskabet ind i sit andet år. Efter en vel overstået ordinær generalforsamling på Svendborg Stadsbibliotek, kunne man konstatere, at selskabets første famlende forsøg på at finde sin rolle i det litterære landskab var blevet forløst med medlemmernes store opbakning. I al beskedenhed synes vi også selv, at resultaterne taler deres eget opmuntrende sprog. Det betyder naturligvis ikke, at arbejdet for fremtiden kommer til at fungere af sig selv. Vores erklærede formål med at gøre Johannes Jørgensen almindelig kendt og tilgængelig for ikke mindst den unge generation, ligger nok desværre ganske langt ude i fremtiden, men da vi tror på vores missions berettigelse, giver det almindelig opmuntring til at fortsætte.

Generalforsamlingen lørdag den 15. november havde samlet mange medlemmer der alle tilkendegav deres støtte til den linje, som bestyrelsen havde lagt ved at genvælge både formanden og de to bestyrelsesmedlemmer, som var på valg i år. Vi kan endnu glæde os over efterklangene fra sommerens symposium i Svendborg, der må betegnes som selskabets flagskib og styrkeprøve. Men ethvert initiativs realisering koster penge i en eller anden størrelsesorden. For et år siden vidste vi intet om behovets størrelse. Vi måtte ud i marken og høste erfaringerne. Dem har vi nu indhentet og ud fra disse erfaringer mente et flertal ved generalforsamlingen det nødvendigt og forsvarligt at hæve årskontingentet med 25 kr. Det beder vi naturligvis om forståelse for samtidig med, at vi for fuldstændighedens skyld skal sige, at der var forskellige opfattelser af betimeligheden heri. Dette vil man kunne læse nærmere om på næste side..

Med dette nummer af Nyhedsbrevet byder bestyrelsen alle medlemmer af Johannes Jørgensen Selskabet velkommen til et nyt år og benytter samtidig lejligheden til at ønske alle en glædelig jul.

Stig Holsting

FORNYELSE AF MEDLEMSKONTINGENTET

Nyhedsbrevet vedlægges denne gang indbetalingskort til fornyelse af medlemskabet af Johannes Jørgensen Selskabet. Vi har i selskabets første år været begunstiget af et stort medlemstal, et tal, som vi ikke alene gerne skulle bevare men helst også øge.

Som sagt vedtog generalforsamlingen en mindre stigning i kontingentet, idet første års erfaring viste, at der var behov for lidt flere penge, end vi havde at råde med, selv om bestyrelsen har lagt sig i selen for at finde på finansielle råd.

Den lille stigning fra 100 kr. pa til 125 kr. skulle imidlertid ikke gerne få nogen til at melde fra, idet selskabets formål er af så stor vigtighed, at det helst burde overskygge enhver tvivl.

Derfor beder vi også om, at hvis nogen skulle mene, at sagen fortjener endnu mere, da at påføre indbetalingskortet dette under ”Bidrag”.

Det har vist sig af stor betydning, at selskabets medlemmer yder en aktiv indsats for at få flere interesserede til at melde sig ind. Det er vi glade for på alles og sagens vegne.

Husk at skrive afsender på girokortet!

MEDLEMSLISTE

Der har af og til været fremsat ønsker om at få selskabets medlemsliste udsendt til alle medlemmer. At sætte den på vores hjemmeside er allerede afslået, idet mange ikke bryder sig om at figurere på offentligt tilgængelige steder. På generalforsamlingen blev det foreslået, at medlemmerne skulle kunne rekvirere medlemslisten og få den tilsendt. Man besluttede da at udsende spørgsmålet gennem bladet om, hvorvidt man ikke ønsker at figurere på en sådan udsendt liste. Da bedes man ringe eller maile til formanden eller sekretæren og meddele det. Da vil man blive slettet heraf og med første nummer af Nyhedsbrevet i det nye år vil det så være muligt at få listen tilsendt.

IDEER TIL FREMTIDEN

Ved generalforsamlingen forelagde bestyrelsen nogle ideer til fremtidige aktiviteter.

I begyndelsen af næste år vil der blive arrangeret en række litteraturafte-ner over udvalgte værker af Johannes Jørgensen for interesserede i kø-benhavnsområdet. For disse arrangementer står Jytte Marie Hahn og Stig Holsting. Tid og sted vil blive oplyst senere.

Johannes Jørgensen Selskabet og Odense Symfoniorkester har planer om en koncertopførelse af Carl Nielsens værk ”Søvnen” for blandet kor og orkester med tekst af Johannes Jørgensens. I sidste nummer af Nyhedsbrevet gennemgik Cand.mag. Elly Bruunshuus Petersen fra Det Kongelige Bibliotek de nærmere omstændigheder omkring samarbejde mellem de to store fynboer.

En af Johannes Jørgensen Selskabets fremtidsdrømme er at arrangere en rejse til Assisi i Johannes Jørgensens spor. Franciskanerpater Anders Baadsgaard Jensen fra Roskilde, der har en fortid i moderklosteret i As-sisi, har vist sig villig til at forestå omvisning i den hellige Frans by, hvor digteren levede i 30 år.

Også en rejse til Vadstena, den hellige Birgittas by, står på vores ønske-seddel. Her skrev Johannes Jørgensen det meste af sin store Birgittabio-grafi. Læs i øvrigt mere herom i Ulla Sander Olsens artikel længere fremme i bladet.

Julestue i Svendborg.

Lørdag d. 13 december kl. 13-15 holder vi julestue i Johannes Jørgensens • hjem Fruestræde 15 i Svendborg.

Vi laver gløgg og æbleskiver, og der vil foruden almindelig hyggesnak om Johannes Jørgensen og hans forfatterskab blive lidt oplæsning af hans værker.

Det vil koste 20 kr. pr. næse, hvorfor tilmelding er nødvendig.

Der er naturligvis også grænser for hvor mange vi kan være, ca. 20 er der plads til.

Tilmelding til: Peder Bo, Krøyersvej 5, 5700 Svendborg.

Tlf: 62211762 e-mail: mail@johannesjorgensenselskabet.dk

Nedenstående lille artikel stod i tidsskriftet Bogvennen i 1915 og er i alt væsentligt identisk med et uddrag af MIT LIVS LEGENDE, dog med nogle ændringer foretaget af Johannes Jørgensen selv.

MIN BARNDOMS JUL

Min Barndoms Jul – jeg havde nær spurgt: Hvor kan jeg atter skrive om den? Har jeg ikke talt om den Gang paa Gang, i Vers og paa Prosa?

Min Barndoms Jul – eller rettere: min allertidligste Ungdoms ... For man maa være ved at ønske noget, for at vide, hvad det er værd ... Det forjættede Land ses bedst fra Bjergene ved dets Grænse – enten det så er, at man aldrig skal betræde Landet, som Moses, eller man bliver uddrevet af det som vore første Forældre ...

Som ganske ungt Menneske blev *jeg* udjaget af mit Paradis. Men hver Jul aabnede det atter sine Porte for mig. Langsommeligt sneg de sig hen, min københavnske Udlændigheds lange, mørke Efterarsuger – Oktober, den taagede November, den lysforladte December. Men endelig oprandt den da, den mørke Morgen ind under Jul. Som for den tyveaarige Student er livsaligere end alle lyse Nætters Fuglesang mod Gry ...

Det er Lillejuleaftensdag, og Ventesalen er fyldt til Trængsel. Men ogsaa Studenten naaede frem og fik en Plads, og Klokken halvni rullede Toget ud under den gamle Banegaardshal, bort fra Hovedstaden, ud i den gryende Dag, i det friske, vinterhvide Land, hjem til alle de kære, som ventede ham ...

Studenten kom hjem midt i al den hyggelige Travlhed med lutter fornøjelige Ting, der gaar forud for Julen. Og det faldt af sig selv, at næppe er han kommen ind af Døren og havde smagt paa Julekagen, før han blev sat til at bestille noget. De smaa Søskende

førte i Triumf ”store Broder” ind i Spisestuen, hvor Arbejdet med at klippe Hjerter og klistre Kurve var i fuld Gang. Og inderlig tilfreds bænkedede han sig mellem de Smaa, med en Sax i Haanden, Klisterpotten ved Siden og de mange Ark rødt, gult, blaat og grønt Glanspapir foran sig, fra sine egne Drengearr huskede han endnu, med hvilken Ærefrygt han havde sét paa det fine Guldpapir, hvoraf der aldrig var mere end ét Ark, og som Moder derfor egenhændigt behandlede.

Nu sad han selv og var den Store og Voxne, og de Smaa skød Guldpapiret hen til ham, for at han skulle klippe Julestjernen ... Der kom en dyb, svulmende Følelse over ham – en Følelse af, hvad et Hjem kan være, hvilken Fred det kan rumme, hvilken Hjerternes Varme der kan fylde det – saa han et Øjeblik næppe vidste, hvad han gjorde. Det var, som atraaede han intet højere i Verden end at sidde her og klippe Julestads til sine smaa Søskende i en graa Decemberdags tidlige Skumring ...

Lillejuleaften gik, Juleaften kom. Ud over de snedækte Tage rislede vor Frues mægtige, klangfulde Klokker, og op ad de stejle Gader, der fører til Kirken, kommer Folk vandrende, mørke mod den lyse Sne, hilsende hverandre med ”Glædelig Jul” og ”Glædelig Fest!”

Den gamle gothiske Kirke aabner sine Døre paa vid Gab, det Indre tindrer af Lys og Orglet præ luderer, Sangen bruser – en af de gamle Salmer, i hvis Rytme det er, som hørte man Lyden af Englevinger. Og Salmen tier, og den gamle Sognepræst staar på Prædikestolen og begynder med sin svage, rystende Stemme, der i

Johannes Jørgensen
som 15 årig

Aften er endnu mere svag og rystende end ellers, at tale om den store Glæde, som i denne Nat er vederfaret alt Folket – at ”Eder er en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids Stad” ...

Efter Gudstjenesten hjem til det festlige Aftensbord, men det var kun lidt, de Smaa kunde sætte til Livs af alle de gode Sager – Risengrøden, Gaasestegen, Æbleskiverne. Alle de smaa Hjerter bankede kun for Juletræet ...

Og omsider sad de saa i den mørke Stue, medens Trædet blev tændt. Sad i Mørke hos gamle Jomfru Graff, hvis Fortællinger om Nisser og Trolde oppe på Mors ellers var saa interessant, men i Aften lyttede de bare til hende med et halvt Øre. For var der ikke nogen, som rørte ved Laasen? Nej – de gik igen. Men nu da – nu vilde der ganske sikkert blive lukket op? Nej, heller ikke.

Indtil Fløjdørene pludselig – ingen vidste rigtig hvordan – stod vidt aabne, og alle Børnene kom ind. Med løftede Hoveder stirrede de al Herligheden lige i Møde, og alle Julelysene spejlede sig tindrende i deres blanke Øjne ... Og nu kom den, hin salige, lykkefyldte Stemning, som kun Juletræet formaar at sprede. Den Stemning, der kommer af sig selv i dette Øjeblik, Juletræets røde og blaa og hvide Kærter oplyser Stuen, og man ser sin egen Skygge firedobbelt paa Væggen – tyve Skygger, der krydses og brydes. Der er, som om den Stue, hvori Juletræet staar, ikke længer er den Stue, man kender, og ser man et Øjeblik ud af Vinduet, ned paa den stille, snelyse Gade, saa synes man, at det er helt underligt, Gaden endnu er den samme. Thi den Stue, hvori Juletræet staar, er bleven som en gylden Ark, der med sin Last og Lykke flyder frem gennem den mørke Nat, vugges hen over Tidens strøm af Timer, der ikke er som andre. Og den, som under de graanende Haar ser tilbage paa sin Barndoms Jul, ser Mindet om den forsvinde langt bort i Mørket – som et lille Lys, der flyder ned ad en Flod ved Nat, længer og længer bort for tilsidst at forsvinde for stedse ...

Johannes Jørgensen og den hellige Birgitta

af Ulla Sander Olsen

Året 2003, 700-året for den hellige Birgitta af Vadstenas fødsel, har i meget høj grad stået i hendes tegn, især i hendes hjemland Sverige, men også i det øvrige Skandinavien, ja i hele Europa, hvis skytshelgen hun blev udråbt til i 1999. Herhjemme har Birgitta-året beskedent (i forhold til Sverige!) været markeret af en studie-weekend, to valfarter (Vadstena og Maribo), en kvindetræte, fem onsdagsseminarer og en udstilling i Maribo, samt foredrag her og der i forskellige foreninger. Den vigtigste begivenhed var dog Birgittinerordenens tilbagevenden til den gamle birgittinerby Maribo. I september i år flyttede Birgittasøstrene nemlig fra Næstved, hvor de siden 1995 havde boet ”i lag” med Elisabethsøstrene, til deres eget kloster smukt beliggende ved Maribo sø. Indvielsen fandt sted den 12. oktober.

Johannes Jørgensen må tidligt have været fascineret af den hellige Birgitta. Under sit ophold i Rom omkring 1900 besøgte han alle de steder, hvor mindet om hende stadig levede. Allerede i 1901 fik en biografi af den svenske helgeninde en naturlig plads i hans bog, ”Romerske helgenbilleder” (i 1913 oversat til hollandsk).

Et par år senere, i 1903, kom en anden Birgitta-entusiast til Rom. Det var den dødssyge svenske konvertit Maria Elisabeth Hesselblad, som kom fra Amerika for at få sit sidste ønske opfyldt, nemlig at dø i Skt. Birgittas hus ved Piazza Farnese, på det tidspunkt i brug som karmeliterkloster. Dog først efter mere end 50

års forløb gik ønsket i opfyldelse. I 1957 døde hun i *Casa di Santa Brigida*, i 1931 overgået til den nye gren af Birgittinerordenen, som hun selv havde stiftet i 1911. Denne blomstrende grens karakteristika er, at den har tilpasset sig nutidens forhold og indført det såkaldte "vita mixta", dvs. et kontemplativt-aktivt klosterliv med gæstehuse.

Johannes Jørgensen og Peter Schindler.
Peter Schindler er iført Birgittinernes ordensklæder.
Foto: Katolsk Historisk Arkiv

På et eller andet tidspunkt i begyndelsen af århundredet gjorde Johannes Jørgensen, som havde slået sig ned i Italien (fra 1915-1939 for det meste i Assisi), Moder Elisabeths bekendtskab. Han kom til at nære stor beundring for den energiske, viljestærke kvinde. Hun på sin side spurgte ham nu og da til råds, f. eks. angående hans ungdommelige ven, den senere præst og forfatter Peter Schindler, som i en periode, 1916-1920, overvejede at genoprette birgittinermunkene (uddøde 1863, genoprettet i USA 1976). Johannes Jørgensen frarådede ham kraftigt dette projekt, fordi han ikke anså ham for at være den rette person til at lede det.

På grund af sine politiske holdninger ved Anden Verdenskrigs udbrud måtte Jørgensen forlade Italien. Han fandt sit andet hjem hos Moder Elisabeths Birgittasøstre i klostret og gæstehjemmet i Vadstena, stiftet 1935 og beliggende lige over for det gamle klosterkompleks, Birgittinerordenens vugge. Efter at have skrevet sine smukke biografier om den hellige Frans af Assisi (1907) og den hellige Katharina af Siena (1915), ville Jørgensen her i Vadstena føje endnu en stor biografi til sit oeuvre, denne gang om den nordiske helgen Birgitta. Lange ophold i Assisi og i Siena, hvor han kunne lade sig inspirere af den stedlige atmosfære, havde hjulpet ham væsentligt, da han skrev de to oven-nævnte biografier. Hvor kunne han bedre arbejde med Birgitta-biografien end her i hendes egen by, ved bredden af Vättern og i skyggen af den mægtige, gamle klosterkirke, *Blåkyrkan*?

Der var da gået næsten 40 år siden hans første essay om Birgitta i 1901. Tilløbet havde således været langt, før Jørgensen for alvor kunne gå i gang med Birgitta-biografien. Han havde besøgt Vadstena for første gang i 1902, og senere gentagne gange. I 1920 foretog han forskellige rejser til birgittinske steder, som forberedelse til sit store værk. I 1923 var han kommet så langt som til at udarbejde et titelblad. Det næste skridt resulterede 20 år senere i det værk, som vi endnu i dag glæder os over. Forklaringen på denne lange forberedelsesproces er ganske enkelt den, at Jørgensen jo skulle leve - og han levede nu engang af sin pen. I mellemtiden holdt han den birgittinske forbindelse ved lige ved i 1931 at publicere 'Et blad af klostret Paradisos historie' i det svenske tidsskrift *Credo* (Birgittinerklostret Maria Paradiso ved Firenze blev stiftet ca. 1393).

I 1943 lå Jørgensens Birgitta-biografi helt færdig på dansk i to bind. Værket blev naturligvis først og fremmest oversat til svensk, dernæst til andre europæiske sprog, sådan som italiensk, engelsk, hollandsk.

Til trods for Jørgensens kæmpearbejde med alle baggrundsstudierne, i det øjemed at leve sig helt ind i Birgitta-skikkelsen, regnes hans bog om hende i almindelighed ikke for at være på højde med biografierne af Frans af Assisi og Katharina af Siena. Da han engang blev udspurgt om dette forhold, skal han have svaret: "Hun var for stærk for mig!"

I tidens løb har kritiske røster hævet sig med indvendingen, at Jørgensen var digter og ikke historiker. Til dette kunne man svare, at det næppe er en fejl i en biografi, og især ikke i en helgenbiografi, nu og da at lade poesien få overhånd, så den eventuelle historiske tørhed viger, og læserne får en poetisk oplevelse - så længe forfatteren virkelig har gjort sit bedste for at få den historiske baggrund på plads, og det kan der ikke være nogen tvivl om, at Jørgensen har gjort.

Om Jørgensen som hagiograf siger Dansk Litteraturhistorie IV (1977): "Betydningen af helgenbøgerne er overordentlig. [...] Hvad Danmark ikke fik i katolsk tid, en helgenbiograf eller hagiograf i stort format, det har vi fået i Johannes Jørgensen".

KLASSIKERDAGEN

Bestyrelsen vil forsøge at få Johannes Jørgensen på plakaten til årets *Klassikerdagen* i 2006 som er 50 året for digterens død. Klassikerdagen er som bekendt en årligt tilbagevendende begivenhed, hvor en af vore klassikere bliver taget op til behandling. I år var det Leonora Christina der var aktuel og i 2004 bliver det Holberg.

JULEROSEN

Barn Jesus, jeg vil bringe dig en Blomst!

Men ikke Rosen ... Ak, der dufted Roser
saa mangen dugvaad Sommermorgenstund –
der dufted Roser i min Moders Have.

De Roser døde med min bange Ungdom.
De sidste Blomster paa to fjærne Grave.

Barn Jesus, jeg vil skænke dig en Blomst!

Men ikke Liljen ... Ak, den hvide Lilje,
som aander sødt og tungt, naar Torden truer,
naar i August de sorte Nætter luer
af tavse Lyn, der smelter Sind og Vilje.

Barn Jesus, jeg vil skænke dig en Blomst!

Men ej Septembers duggede Reseda,
hvorom de sidste gyldne Bier summer.
Dens Duft er altfor god og ren til mig ...
Jeg sænker Blikket, sørger og forstummer.

Barn Jesus, jeg vil skænke dig en Blomst

Og vover kun at vælge Aarets sidste,
den hvide, blege, født af Nat og Sne.

Jeg bryder tøvende de skøre Kviste
og samler med dem al mit Hjertes Ve.
Saa maa det bære, eller det maa briste,

om du vil naadig til min Gave sé!

FOREDRAG

På generalforsamlingen i Svendborg lørdag den 15. november blev der fremsat ønsker om, at det ikke kun er bestyrelsen, som fremkommer med initiativer. Dette ønske bakker bestyrelsen kraftigt op og kan her bl.a. henvise til et lokalt initiativ i Svendborg, hvor et medlem har arrangeret foredrag og omvisning i mindestuerne for tilrejsende grupper. Det ville være meget velkomment, om andre medlemmer rundt om i landet ville gøre ligeså. Optræder man i selskabets navn vil det måske nok være godt at orientere bestyrelsen først, bl.a. for at kunne blive forsynet med selskabets materiale.

Det sker ofte, at enkelte af bestyrelsens medlemmer bliver inviteret til at holde foredrag i forskellige foreninger. Normalt er honoraret rejseomkostningerne.

Selskabets bestyrelse	
<i>Formand:</i> Stig Holsting Jagtvej 183 A 2100 København Ø. Tlf. 87 58 03 03 stig.holsting@mobilixnet.dk	<i>Næstformand:</i> Jørgen Nybo Rasmussen Svanevej 38, 4000 Roskilde. Tlf. 46 75 36 60
<i>Sekretær og redaktør af selskabets Nyhedsbrev:</i> Susanna Figge Njalsgade 51 2300 København S Tlf. 32 96 10 84	<i>Kasserer:</i> Peder Bo Krøyersvej 5 5700 Svendborg Tlf. 62 21 17 62, mail@johannesjorgensenselskabet.
<i>Medlem:</i> Ove Klausen, Ottosminde 2, 8900 Randers, Tlf. 86 40 40 32	